

**Univerzita Hradec Králové – Pedagogická fakulta
Katedra kulturních a náboženských studií**

Hodnocení bakalářské práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora: Karel Mlejnek

Název práce: Analýza české integrační politiky

Oponent práce: Mgr. Luděk Jirka, Ph.D.

Téma a cíl práce: Bakalářská práce se zabývá českou a unijní integrační a migrační politikou, respektive se věnuje prolnutí obou těchto politik a to na pozadí tzv. migrační krize a migrační situace z posledních let. (Nejen) na závěr si autor klade otázku, jaká by mohla nastat situace v integrační politice Evropské unie a České republiky, aby došlo ke zkvalitnění vzájemné spolupráce. Práce je teoretická bez empirického výzkumu.

Zaměření práce: Migrační politika, tzv. migrační krize, integrace

Jazyková a stylistická úroveň práce: Po jazykové i stylistické stránce je práce zpracována na výborné. Gramatické chyby práce takřka neobsahuje.

Rozsah práce: V mezích nižšího rozsahu, 49 stran včetně literatury.

Použitá literatura: Bakalářská práce pracuje s fundovanými zdroji, ale bohužel se autor nevyvaroval použití kontroverzních a zpolitizovaných prací (Petr Robejšek, Jan Keller). To by samo o sobě příliš nevadilo, ale autor tyto práce přebírá bez jakéhokoliv kritického nadhledu. Celkově je text založen na 37 tištěných zdrojích a na 20 internetových zdrojích. Některé internetové zdroje by však mohly být zařaditelné do tištěných.

Formální stránka práce: Po formální stránce je práce včetně poznámkového aparátu zpracována požadovaným způsobem.

Celkové hodnocení a kritické poznámky:

Bakalářská práce si podle nadpisu vytkla za cíl analyzovat problematiku české integrační politiky. Autor ji uvádí ve vztahu k unijní integrační a migrační politice, ale také ve vztahu k tzv. migrační krizi z roku 2015. Je poukázáno na problematiku kompatibility unijní a české integrační a imigrační politiky a autor dochází k závěru, že česká (potažmo Visegrádská) migrační politika je perspektivnější.

Nutno dodat, že autorova myšlenka ohledně srovnání migrační a integrační politiky Evropské unie a jejího českého protějšku není vůbec nesoučasná a naopak bych vyzdvihl její relevanci v dnešní neutěšené době. Je skutečně zásadní, že se česká migrační politika (společně s dalšími státy Visegrad Four) v období tzv. migrační krize profilovala jako odlišná. Úvod je tak příslibný a autor zde fundovaně formuluje svou myšlenku. Následná analýza však poněkud pokulhává.

Bohužel je nutné uvést jednu zcela zásadní náležitost, která snižuje hodnotu celé práce – na mnoha místech práce je implicitně i explicitně patrné, že autor již dopředu zavrhuje migraci jako nepřínosnou a politiku Evropské unie považuje za nedostatečnou a to pouze na základě vlastního přesvědčení. Autor se sice v určitých částech své práce snaží své teze legitimizovat, ale bohužel se nebojím říct, že příliš vágně a liknavě a především jeho teze často vypadají jako autorovy vlastní přesvědčení, protože chybí odkazy na relevantní zdroje.

Čtenář by mohl právem očekávat, že autor rozpracuje evropskou a českou legislativu (nebo třeba i rétorické figury „evropských“ a českých státníků) a poukáže na určité diskrepance nebo shody, což by opravdu mohlo vést k fundovanému závěru. Autor by také mohl na základě zdrojů odkázat na „západoevropské“ zázemí liberálního projektu Evropské unie a poukázat na rozdíl mezi ním a českým komunitaristickým prostředím. Ani k jednomu však autor nedochází. Skutečně se zdá, jakoby si autor vybíral jen určité rámcové představy z publicistických výstupů nebo třeba i z veřejného prostoru a těm dopřával ve své bakalářské práci prostor na úkor jakékoliv analýzy podložené fundovanými zdroji, které by mohly reálně zhodnotit evropskou a českou integrační a migrační politiku.

Autor navíc nezařazuje svou práci do širších ekonomických, sociálních, historických nebo politických souvislostí. Hovoří např. o vstupu České republiky do Evropské unie (2004) a o tzv. migrační krizi (2015) jako o dvou oddělených obdobích, ale neklade si např. otázku, jestli v momentě vstupu České republiky do Evropské unie byla společnost i politici naplněni optimismem ohledně evropské integrace a jestli se již v roce 2015 nejednalo o zcela jinou situaci (danou třeba i válkou na východní Ukrajině a všemi peripetemi kolem ní).

Autorovi lze také vyčítat nesourodost textu, protože na jedné straně uvádí tvrzení, které o několik stran později dementuje jiným tvrzením. Na několika místech si tak protiřečí. Ke konci práce např. autor uvádí, že Česká republika byla v 90. letech 20. let cílovou zemí pro migranty z Afriky a z Asie (s. 39) a o tři strany později uvádí, že je pro ně zemí tranzitní (s. 42).

Jako na problematice lze nahlížet také na prolnutí politizujících termínů ve vztahu k migrantům. S tím souvisí i zcela patrná kategorizace daná např. na použití termínů jako je „migrační krize.“ Termín migrační krize byl jasně „vynalezen“ evropskými politiky a je spojen s jakousi metaforou symbolizující příchod masy jedinců proudících do Evropské unie. Autor se dále ve své práci věnuje definici pojmů „migrační politika“, „otevřená společnost“, „pluralismu“, „multikulturalismus“, „kultura“ a „integrační politika“, ale třeba pojmy jako multikulturalismus nebo pluralismus, které by v jeho práci měly být klíčové, nijak dále nerozpracovává. Některé pojmy navíc definuje jako velice stabilní, ačkoliv jsou spíše fluidní a dynamické (např. slovo kultura) a další pojmy vypadají zcela vyprázdně nebo bezobsažně (např. co to má být „národní zájem“ – je to zájem politiků, občanů nebo pravicových radikálů?). Autor i s dalšími pojmy zachází velice neobratně a často přetváří jejich významy (např. nedobrovolná migrace). Někdy pak vytváří i nové pojmy (asimilační integrace; ekonomický uprchlík; efektivita státoobčanského svazku), jejichž definice je velmi kritizovatelná.

Narážku na tržní kapitalismus, kolonialismus, imperialismus, neoliberalismus nebo na další negativní jevy způsobující migraci bychom v práci hledali marně. Autor dokonce neuvádí ani tak zásadní náležitost jako jsou důvody, proč migranti odchází z domova. Ve psaní posudku by se dalo v podobném duchu pokračovat (autor nebere v potaz různé formy multikulturalismu; autor uvádí dehumanizující označení vůči migrantům jako je „vlna“; nevysvětluje, co rozumí pod pojmem globalizace; dává rovnítko mezi nelegální migrací a migrací obecně apod.)

Někdy jsou autorovy teze zcela vyvrácené podloženými výzkumy a studii (např. vliv migrantů na zatížení sociálního systému a na veřejné rozpočty; vliv tzv. migrační krize na odchod Velké Británie z Evropské unie). Také se mi zdá, že autor nepřesně pracuje s historickým přibližováním české legislativy k legislativě Evropské unie v otázce migrační politiky (ještě před vstupem České republiky do Evropské unie). Na škodu jsou i stylistické neobratnosti (např. *„se zdá, že státy jakoby už dopředu počítali s ekonomickou krizí v roce 2008, a proto zavedly restriktivní migrační politiku“* (s. 30)).

Závěr celé práce zní: „*Určitou výhodou České republiky byla neoblomná politická reprezentace, zastávající tezi nepřijímat uprchlické kvóty a problémy s migrací řešit efektivně a nikoliv zkratkovitě. Spojenectví České republiky s členy Visegrádské skupiny v oblasti integrační a migrační politiky se nakonec ukázalo jako správné, neboť díky tomu si Česká republika dokázala ochránit své národní zájmy v oblasti migrace a uprchlictví.*“ Je však nutné dodat, že tento závěr je postaven na základě textu, který je sepsán na základě přesvědčení a nikoliv fundované analýzy.

Rád bych napsal, že je bakalářská práce sepsána na vynikající odborné úrovni, přestože směřuje proti liberálnímu proudu. To se ovšem napsat nedá, protože obsahuje příliš mnoho nedostatků. Má největší výtku směřuje k tomu, že autor v celé práci vůbec nic nerozvádí a neanalyzuje, pouze popisuje a nepoužívá pro své teze fundované zdroje.

Otázky oponenta práce:

- Co Vás vedlo k vybrání tak specifických zdrojů jako jsou knihy Petra Robejška?
- Z Vaší práce vlastně vyplývá, že jakýkoliv transkulturní/interkulturní/multikulturní dialog není možný. Stavíte na předpokladu, že všichni by se měli starat sami o sebe. Proč?

Datum: 15.5. 2020

Mgr. Luděk Jirka, Ph.D.